

• INFORMÁCIE •

Kam kráčaš demokracia

(V. ročník vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou, konanej pri príležitosti 200. výročia narodenia Ľudovíta Štúra v dňoch 26. – 27. 11. 2015)

Akademickým rokom 2015/2016 sa na Katedre politológie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach začal súčasne aj V. ročník *Košických politologických dialógov*, predstavujúci súbor prednášok, besied, workshopov či ďalších stretnutí, ktorých spoločným menovateľom je prehlbovanie vedomostnej úrovne v oblasti politiky, fungovania spoločnosti, prediskutovanie aktuálnych problémov a zároveň hľadanie potenciálnych riešení. Ústredným podujatím organizovaným v rámci uvedenej platformy je každoročná vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou s podtitulom *Kam kráčaš demokracia*, spoluorganizovaná s občianskym združením Res Publica. Prvý ročník sa uskutočnil už v roku 2011 pod názvom *Sloboda – rovnosť – poriadok: Kam kráčaš demokracia*. V roku parlamentných volieb 2012 niesla konferencia titul *Voľby 2012: Kam kráčaš demokracia*. Nasledujúce dva ročníky otvorili otázku vzájomnej interakcie kultúry a politiky – v roku 2013 *Politika v kultúre, kultúra v politike: Kam kráčaš demokracia* a v roku 2014 bola nosnou témou problematika ľudských práv – *Ľudské práva: Kam kráčaš demokracia*.

Posledná vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou, realizovaná pri príležitosti 200. výročia narodenia slovenského politika a filozofa Ľudovíta Štúra, sa niesla v znamení motta: „*Hlboká životná pravda je to, že všetko jednotlivé môže jestvovať len cez všeobecné, všetko osobité sa môže udržať jedine v spojitosti, že teda každý človek napreduje a postupuje len prostredníctvom spolupôsobenia mnohých, každá obec len v súčinnosti so štátom, každý štát alebo národ len vďaka vplyvu iných štátov alebo národov*” (Ľudovít Štúr: *Slovanstvo a svet budúcnosti*, 1867) s podtitulom *Kam kráčaš demokracia*, ktorý „zastrešuje“ všetky doterajšie konferencie. Táto bola organizovaná ako súčasť riešenia projektu *VEGA 1/0675/12 – Spravodlivosť distribúcií v podmienkach modernej demokracie – filozofické, politologické a sociologické aspekty*. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj tentoraz nad ňou prevzali záštitu rektor Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., primátor mesta MUDr. Richard Raši, PhD., MPH, a predseda Košického samosprávneho kraja JUDr. Zdenko Trebuľa. Po otvorení konferencie vedúcou katedry prof. PhDr. Marcelou Gbúrovou, CSc., a krátkych príhovoroch zástupcov inštitúcií, pod ktorých záštitou sa realizovala, nasledovalo rokovanie v dvoch miestnostiach – v Historickej aule a Veľkej zasadačke (určenej pre tzv. doktorandskú sekciu) v budove Rektorátu UPJŠ v Košiciach. Na záver úvodného dňa organizátori pripravili pre účastníkov program pod názvom „*Politologické Košice*“ (nadviazali na potulky mestom z predchádzajúcich

ročníkov), v rámci ktorého sa vytvoril priestor na bližšie spoznanie histórie mesta Košíc so zameraním na politické aspekty – ich úlohu v politickom vývoji slovenskej spoločnosti a štátnosti.

Úvodný diskusný panel konferencie otvorila prof. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc. (vedúca Katedry politológie FF UPJŠ v Košiciach) príspevkom pod názvom *Štúrov modernizačný variant nacionálneho demokratizmu* – o idei Ľudovíta Štúra spojenej so vzťahom medzi „jednotlivosťou“ a „pospolitosťou“, ktorá vznikala v období, keď sa slovenský národ usiloval o emancipáciu a hľadanie svojej vlastnej identity, umožňujúcej sformovať sa na moderný politický národ. Následne PhDr. Jozef Smolík, Ph.D., MBA (FSS MU v Brne) otvoril problematiku pojmov ako národ, národný štát, nacionalizmus, vlast' a rovnako národná identita, pričom sa zamerával na jej úlohu v 21. storočí. Doc. PhDr. Marta Goňcová, CSc. (PdF MU v Brne) sa vo svojom vystúpení zaoberala diskusiami o konci europocentrizmu a multikulturalizmu objavujúcich sa v súvislosti s globalizáciou a prehlbujúcimi sa migračnými vlnami. V tomto kontexte naznačila, že už pojmy ako štát, národ a identita nevedia zachytiť súčasnú realitu, a preto ich označuje za nepostačujúce. Vychádzajúc z myšlienok Bassama Tibiho si položila otázku, či je možné dosiahnuť porozumenie prostredníctvom interkultúrneho dialógu.

Počas prvého dňa si mohli prítomní vypočuť príspevok PhDr. Zuzany Poláčkovej, Ph.D., na tému *Tolerancia a multikulturalizmus na Slovensku v 21. storočí. Stále aktuálne myšlienky a odkaz Ľudovíta Štúra pre súčasnú slovenskú spoločnosť*. Vychádzajúc z filozoficko-politického konceptu Ľudovíta Štúra poukázala na nedostatky občianskej spoločnosti v strednej Európe, konkrétne na prítomnosť nacionalizmu a etnických problémov, ktoré sa stali neoddeliteľnou súčasťou politického procesu a boja o moc. Pred obednou prestávkou ešte odprezentoval svoj príspevok doc. PhDr. Jaroslav Buček, Ph.D. (FiF UK v Bratislave). Zamerával sa v ňom na úlohu otázok moderátora počas rozhovoru.

Poobedňajšie rokovanie otvorila s príspevkom *Symbolická dimenzia demokracie na Slovensku* prof. PhDr. Silvia Miháliková, PhD. (SAV). Svoju pozornosť bližšie venovala úlohe symbolov v politike, nakoľko ich používajú, resp. zneužívajú politické elity, a ich vzťahu k materiálnej podstate politickej moci. Doc. PhDr. Vladimír Srb, Ph.D. (ARC – VŠPSV, Kutná Hura) predstavil históriu slovenskej a českej politickej elity, hlavne prvej generácie, a ich postoj ku kategórii slobody a k demokracii. Doc. PhDr. Daniel Dobiaš, Ph.D., sa spolu s PhDr. Soňou Dobiašovou, PhD. (FF UPJŠ v Košiciach) zamerali vo svojom vystúpení, ktoré zastrešili pod názov *Idea moderného štátu v dialektickej perspektíve hľadania slobody (Medzi Hegelom a Štúrom)*, na idey slobody a rozumu v kontexte politického myslenia Ľudovíta Štúra.

Rokovanie počas prvého dňa uzatvorili PhDr. Radoslav Štefančík, MPol., Ph.D. (EU v Bratislave) analýzou komunikácie politických subjektov počas posledných troch volebných období, pričom upozornil na absenciu témy migrácie, ktorá sa stala nosnou až v poslednom období v súvislosti s utečeneckou krízou dotýkajúcou sa všetkých štátov Európskej únie, Mgr. Petra Hirtlová, PhD. (ARC – VŠPSV, Kutná Hora) rovnako so zameraním na utečeneckú problematiku, no s upriamením pozornosti na názory občanov a politikov v strednej Európe, a Mgr. Beáta Benczeová, PhD. (FiF UK v Bratislave) s fenoménom jugonostalgie a jej vzťahu k totalitným režimom.

Druhý rokovací deň prebiehal rovnako v dvoch sekciách. Prof. PhDr. Svetozár Krno, CSc. (FF UKF v Nitre) sa v príspevku *Existujú iba jednotlivci bez spoločnosti?*, vychádzajúc z myšlienky Ľudovíta Štúra, ktorá sa stala názvom poslednej konferencie, zaoberal jednak vzťahom slobody a zodpovednosti a tiež vzťahom individuálnej slobody a súdržnosti k celku. Prof. PhDr. Ľudmila Malíková, PhD. (FSEV UK v Bratislave) otvorila otázku samosprávy, fungovania jej orgánov, transparentnosti rozhodovacieho procesu a kontroly jej činnosti zo strany občanov a tiež

problém participácie. Autorka rovnako upozornila na úlohu odbornej verejnosti v rozhodovacom procese zastupiteľstiev. Doc. PhDr. Vladimír Gonč, DrSc. (SAV) vystúpil s príspevkom nazvaným *Jazyk v kultúre, jazyk v geopolitike*, kde si položil niekoľko otázok o úlohe jazyka v spoločnosti a v komunikácii medzi nimi. Prof. PhDr. Monika Čambáliková, CSc. (SAV) v rámci svojho vystúpenia *Sociálne partnerstvo a sociálne občianstvo: Quo vadis?* otvorila otázku, prečo a ako by mali tradiční sociálni aktéri (kam zaradila národné vlády, zamestnanecké a zamestnávateľské odbory) inovovať a súčasne vytvárať nové stratégie a inštitúcie.

Okrem iných zaujal doc. PhDr. Milan Čáky, CSc. (FSV UCM v Trnave), ktorý sa zamerail v rámci svojho výstupu na názory Ľudovíta Štúra v kontexte vzťahu „jednotlivosti“ a „pospolitosti“, na otázku Slovanstva a jeho kmeňovitosť a v neposlednom rade na úlohu štátu a národa v európskom politickom myslení. Otázka fungovania politického systému, resp. jej niektorých aspektov sa otvorila v prednáške doc. JUDr. Jiřího Jiráka, CSc. (PF UP v Olomouci), ktorý sa zamýšľal nad tým, nakoľko je inštitút úradníckej vlády demokratickým nástrojom na výkon vládnej moci. Pozornosť na verejnosť vo význame, ako ju chápal J. Habermas, upriamili Mgr. Adriana Jesenková, PhD., a JUDr. Michal Jesensko, PhD. (FF UPJŠ v Košiciach; FVS UPJŠ v Košiciach), pričom sa ju usilovali interpretovať cez sociálne kritickú teóriu. Okrem toho sledovali vzťah medzi verejnou a súkromnou sférou. V súvislosti s vystúpením PhDr. Viery Žuborovej, Ph.D. (FSV UCM v Trnave) sa stali predmetom diskusie aj online priestor a sociálne siete so zreteľom na ich úlohu pri ďalšom rozvoji demokratickej spoločnosti. Do pozornosti možno dať aj príspevok Mgr. Slavomíra Lesňáka, PhD. (PdF MU v Brne), v ktorom sa zamyslel nad podobnosťami medzi súčasnou spoločnosťou a tou, v ktorej žil Ľudovít Štúr, pričom sa zamerail na jej deformity.

V doktorandskej sekcii prezentovali svoje výsledky výskumu počas obidvoch dní doktorandi z Univerzity Karlovej v Prahe, Masarykovej univerzity v Brne, Univerzity Komenského v Bratislave, Slovenskej akadémie vied, Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Technickej univerzity v Košiciach a Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Záver konferencie patrila vedúcej Katedry politológie FF UPJŠ v Košiciach prof. PhDr. Marcel Gbúrovej, CSc., a jej poďakovaniu sa účastníkom za ich príspevky. Okrem toho vyslovila nádej, že sa podujatia tohto typu budú aj naďalej organizovať, keďže sa tu vytvára priestor na stretávanie sa odbornej verejnosti a odbornú diskusiu.

Renáta Bzdilová, Jakub Bardovič